

Závěry ze zasedání

Závěr číslo 7

aplikace správního řádu při vydávání osvědčení podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České republiky a Slovenské republiky

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 24. 6. 2005

S ohledem na charakter osvědčení vydávaného podle zákona č.451/1991 Sb. se na postup při vydávání osvědčení podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České republiky a Slovenské republiky, použijí ustanovení správního řádu o jiných úkonech správních orgánů, které nemají povahu správního rozhodnutí, tedy ustanovení obsažená v hlavě čtvrté správního řádu, resp. základní zásady činnosti správních orgánů a ustanovení o stížnostech.

Odůvodnění:

Odbor legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra obdržel dotaz bezpečnostního odboru Ministerstva vnitra, zda a v jakém rozsahu se bude aplikovat zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, na postup při vydávání osvědčení podle § 4 odst. 1 zákona č. 451/1991 Sb. Podle § 4 odst. 1 skutečnosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) a b)¹ dokládá občan osvědčením vydaným federálním ministerstvem vnitra.

Při řešení této otázky je nutné vycházet především z ustanovení § 1 správního řádu, který upravuje rozsah působnosti správního řádu. Podle § 1 odst. 1 správního řádu se správní řád použije na postup při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy. Toto ustanovení je vykládáno tak, že se jedná o autoritativní externí působení orgánů veřejné správy, tedy o výkon veřejné správy jako veřejné moci vůči jejím adresátům. Vydávání předmětného osvědčení pak lze považovat za postup při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu; tato osvědčení jsou vydávána fyzickým osobám jakožto adresátům veřejné správy.

Za nepochybné lze považovat, že na vydávání osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb. se vztahuje zákon č. 500/2004 Sb. Část druhá a třetí správního řádu upravují správní řízení (konstitutivní nebo deklaratorní rozhodování o právech a povinnostech), část čtvrtá správního řádu (Vyjádření, osvědčení a sdělení) pak upravuje postup při vydávání osvědčení.

Posuzováním právní povahy osvědčení podle § 4 zákona č. 451/1991 Sb. se zabýval Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí zveřejněném v příloze časopisu Správní právo - Soudní judikatura ve věcech správních, 30/1994, 6 A 40/93, Správní právo 94, 2: 98. Vrchní soud v tomto případě došel k závěru, že uvedený výsledek správní činnosti je bez ohledu na své formální označení správním rozhodnutím."

Stejnou otázku, tedy otázku povahy tohoto osvědčení, řešil i Ústavní soud, který v usnesení II.ÚS 1/93 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek č.2, usnesení č.12, str.221) judikoval, že „osvědčení vydané podle zákona č. 451/1991

Sb. není rozhodnutím. Osvědčení je veřejnou listinou, jíž Ministerstvo vnitra jako kompetentní orgán státní správy osvědčuje existenci nebo neexistenci určité, jemu známé skutečnosti nebo stavu, který nastal nebo trvá. Vydání osvědčení nepředchází správní řízení, a proto není rozhodnutím správního orgánu.“.

Vrchní soud v Praze se pak v rozsudku ze dne 28. 8.1996 publikovaném pod č. SJS 437/1999 (6 A 16/95-76) přiklonil k názoru Ústavního soudu, a konstatoval, že „lustrační osvědčení není rozhodnutím správního orgánu a není přezkoumatelné postupem podle části páté o. s. ř. o správním soudnictví“, což odůvodnil tak, že „v řízení o žalobách proti správním rozhodnutím je základním předpokladem řízení, aby tu bylo rozhodnutí jako autoritativní a materiální právní moci schopný akt správního orgánu, zakládající, měnící, rušící nebo autoritativně stvrzující individuální subjektivní právo nebo povinnost osoby. Osvědčení, vydávané podle § 9 odst. 1 lustračního zákona takovým rozhodnutím správního orgánu není a jeho náprava ve správním soudnictví proto není možná“.

Poznámka 1: „Předpokladem pro výkon funkce uvedené v § 1 je, že občan v období od 25. 2. 1948 do 17. 11. 1989 nebyl

a) příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve složce Státní bezpečnosti, b) evidován v materiálech Státní bezpečnosti jako rezident, agent, držitel propůjčeného bytu, držitel konspiračního bytu, informátor nebo ideový spolupracovník Státní bezpečnosti,“